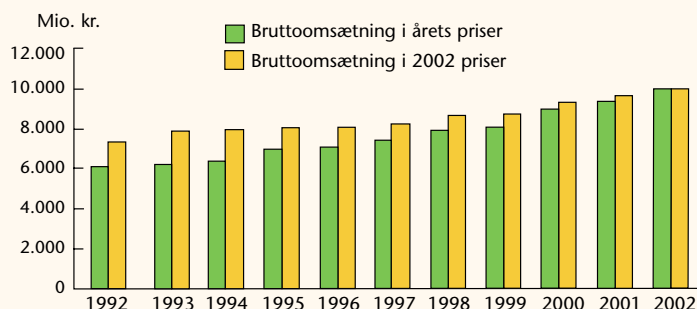

Nøgletal

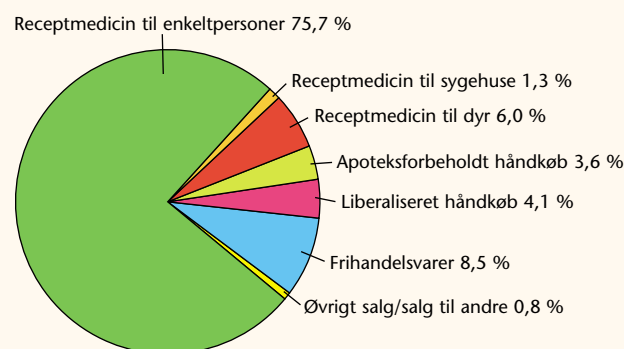
Bruttoomsætning

Apotekernes samlede omsætning var i 2002 på 10,2 mia. kr. ekskl. moms. Det er en stigning i forhold til 2001 på 7,8 %. Inden for de sidste 10 år har omsætningsstigningen kun én gang været større end omsætningsstigningen i 2002. Det var fra 1999 til 2000, hvor omsætningen steg med 8,4 %.

Hvis omsætningen opgøres i 2002-priser – det vil sige at omsætningen i det enkelte år omregnes til prisniveauet i 2002 ved hjælp af forbrugerprisindekset – er omsætningen steget fra 7,6 mia. kr. i 1992 til 10,2 mia. kr. i 2002. Det er en stigning på 34 %.

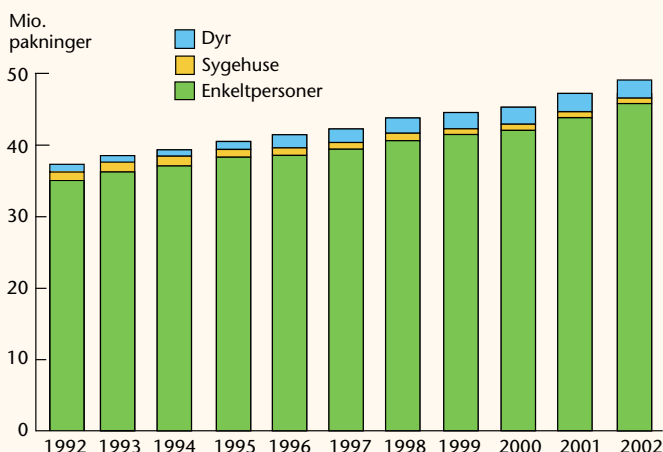
Omsætningsfordeling

Apotekernes omsætning af receptpligtige lægemidler til private forbrugere udgjorde i 2002 over 75 % af den samlede omsætning. Det er en stigning i forhold til 2001, hvor andelen var 73,9 %. Den stigende andel skyldes, at salget af håndkøbslægemidler og salget til sygehuse er faldet.

Det samlede receptsalg udgjorde 8,4 mia. kr. eller næsten 83 % af omsætningen. Omsætningen af apoteksforbeholdte håndkøbslægemidler og liberaliserede håndkøbslægemidler udgjorde henholdsvis 3,6 % og 4,1 % af bruttoomsætningen i 2002. Det er et fald i den andel det samlede håndkøbssalg udgør fra 8,9 % i 2001 til 7,7 % i 2002. Frihandelsvarernes andel er faldet mindre – fra 8,8 % i 2001 til 8,5 % i 2002.

Antal pakninger

Antallet af ekspederede pakninger udtrykker bedre end omsætningen aktiviteten på apotekerne. I 2002 ekspederede apotekerne næsten 49 mio. receptordinerede pakninger. Det er 3,6 % flere end i 2001.

Siden 1992 er antallet af receptordinerede pakninger steget med 30 %. En forklaring på den stigende aktivitet på apotekerne er, at der bliver flere ældre, som generelt har et større medicinforbrug pr. person end de yngre aldersgrupper. Men antallet af pakninger er steget mindre end omsætningen. Det viser, at stigende medicinpriser også driver en del af udviklingen i omsætningen. Det er imidlertid ikke priserne på de enkelte lægemidler, der stiger. Faktisk er medicinprisindekset faldet over en årrække. Når gennemsnitsprisen alligevel stiger,

skyldes det, at forbruget flytter sig fra billigere over mod nye og ofte dyrere lægemidler.

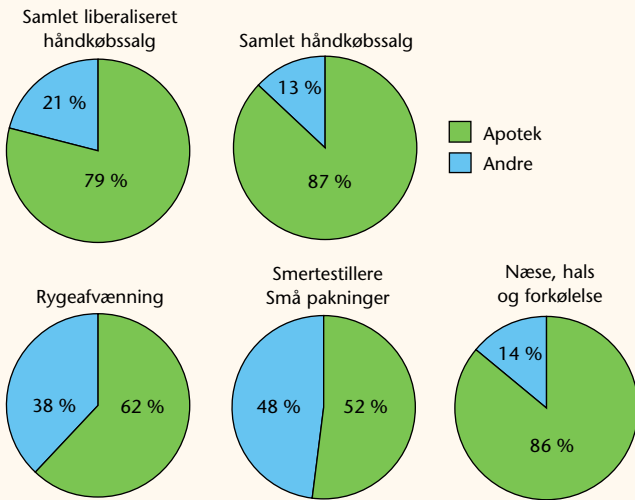
Gennemsnitsprisen for en receptordineret pakning er steget fra ca. 163 kr. i 2001 til næsten 173 kr. i 2002. Det er en stigning på mere end 6 %. I samme periode er forbrugerprisindekset kun steget 2,3 %.

Receptsalget i 2002 til *private forbrugere* udgjorde 7,7 mia. kr. Det er en stigning i forhold til 2001 på over 10 %. Målt på antal pakninger er stigningen kun 4 %. Gennemsnitsprisen for en receptordineret pakning til enkeltpersoner er steget fra ca. 159 kr. til ca. 169 kr. Receptsalget til *dyr* er også fortsat stignende. Fra 2001 til 2002 er stigningen på 9,3 %, og salget udgør nu over 600 mio. kr.

Receptsalget til *sygehuse* har været faldende de seneste år, da sygehuse i stigende omfang benytter de amtslige sygehusapoteker. Faldet fra 2001 til 2002 var på 19 %. Antallet af solgte pakninger er faldet 16 %. Det er sket samtidig med at gennemsnitsprisen er faldet fra 211 kr. til 204 kr. Salget udgør en mindre og mindre del af apotekernes omsætning og antallet af apoteker med sygehusleverancer er faldende.

Den samlede omsætning af håndkøbslægemidler fra apotekerne i 2002 var 787 mio. kr. Det er et fald i forhold til 2001 på 5,8 %. 2002 var det første hele år, efter at en del af sortimentet blev udlagt til salg i detailhandlen 1. oktober 2001. Faldet i håndkøbssomsætningen er et resultat heraf. Det liberaliserede sortiment udgør ca. 54 % af apotekernes håndkøbssomsætning. Omsætningen af frihandelsvarer er steget med 4,3 % fra 2001 til 2002. Der blev omsat frihandelsvarer for 866 mio. kr.

Lægemidler i fri handel

Kilde: Lægemiddelstyrelsen og apotekernes årsregnskaber.

Siden 1. oktober 2001 har det været muligt at købe håndkøbslægemidler andre steder end på apotekerne. Apotekerne sælger dog fortsat hovedparten af alle håndkøbslægemidler. De nye salgssteder har opnået en markedsandel på 21 % inden

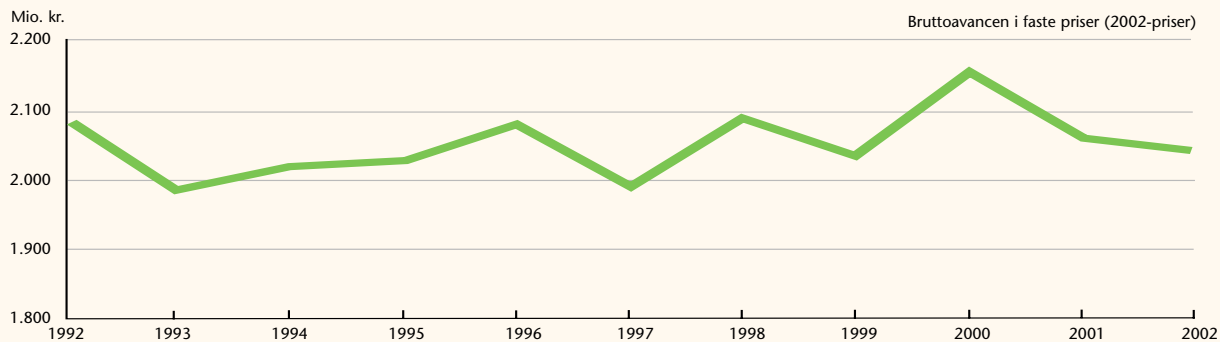
for det sortiment, der blev liberaliseret. Det svarer til, at 13 % af alle håndkøbslægemidler sælges på de nye salgssteder. Ved udgangen af 2001 solgte de nye salgssteder 10 % af alle håndkøbslægemidler.

De nye salgssteder har det største salg inden for rygeafvænningsprodukter, smertestillende midler og næse-, hals og forkølelsesmidler. Dette salg udgør over 85 % af omsætningen på de nye salgssteder.

De nye salgssteder og apotekernes håndkøbsudsalg, som er underlagt samme regler, må kun sælge små pakninger af smertestillende midler. Hvis man ser isoleret på disse pakninger, står de nye salgssteder for næsten halvdelen af salget. Langt hovedparten af de smertestillende midler, der forbruges, sælges dog fortsat på apoteket. Hvis de større pakninger af smertestillende midler regnes med, er apotekernes markedsandel 95 %.

Samlet set er salget af smertestillende midler faldet. Formentlig fordi der nu sælges flere små pakninger. Lægemiddelstyrelsen har som en del af en markedsovervågning sammenlignet salget af smertestillende midler målt i definerede døgndoser på forskellige tidspunkter. Fra de første tre kvartaler i 2001 til samme tre kvartaler i 2002 er salget faldet med næste 12 %.

Bruttoavance og prisudvikling

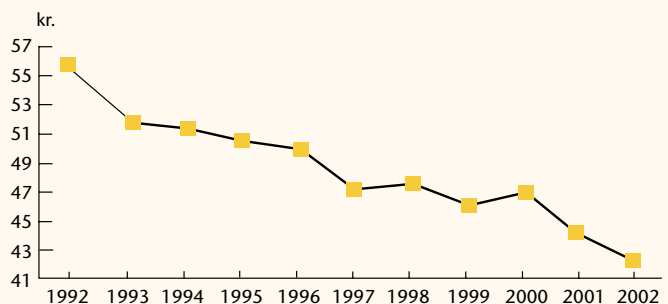
Sektorens bruttoavance viser apotekernes samlede omsætning fratrukket køb af varer og den rabat apotekerne giver til sygesikringen. Bruttoavancen kan også betragtes som et dækningsbidrag og afspejler samfundets samlede udgifter ved at lade de private apoteker stå for distributionen af lægemidler.

Siden 1992 er bruttoavancen i kroner steget med 22 %. I samme periode er forbrugerpriserne steget med ca. 24 %. Hvis bruttoavancen opgøres i faste 2002-priser – det vil sige at bruttoavancen for perioden 1992 til 2002 omregnes til prisniveauet i 2002 – er bruttoavancen i dag en smule mindre end bruttoavancen i 1992. I hele perioden har bruttoavancen i faste priser været mellem ca. 2 og ca. 2,1 mia. kr. Samfundets omkostninger til distribution af lægemidler har således været forholdsvis konstant.

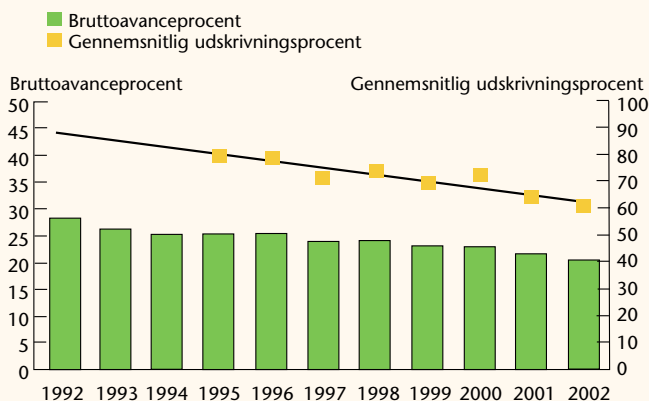
I samme periode er antallet af receptordinerede pakninger, der sælges fra apotekerne steget markant. I 2002 var antallet af receptordinerede pakninger 30 % større end i 1992. Når bruttoavancen er konstant, samtidig med at salget stiger, får apotekerne en mindre avance for hver solgte pakning.

I 1992 havde apotekerne i gennemsnit en avance på 44,70 kr. pr. solgte pakning. Hvis beløbet omregnes til prisniveauet i 2002, ville det svare til 55,40 kr. I 2002 var avancen i gennemsnit 42 kr. Avancen skal dække alle udgifter og apotekernes aflønning.

Bruttoavance pr. pakning (faste 2002-priser)

Bruttoavanceprocent og udskrivningsprocent

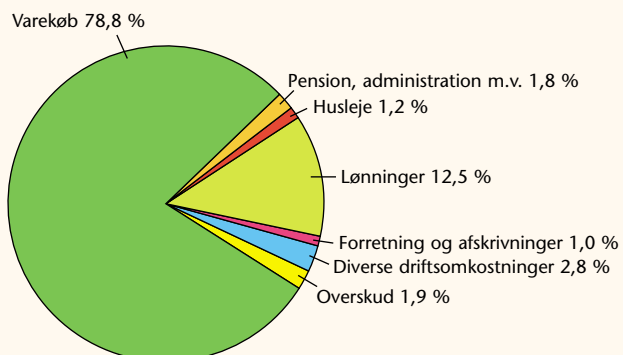

Bruttoavanceprocenten viser hvor meget bruttoavancen udgør i procent af den samlede omsætning. Andelen har været faldende gennem længere tid, og de sidste to år har faldene været større end hidtil. Det betyder at apotekerne, når de har betalt for varer fra grossisterne har stadig mindre tilbage til at dække deres udgifter og deres egen indtjening. I 2002 var bruttoavanceprocenten 20,2 %.

Bruttoavanceprocenten afhænger af udskrivningsprocenten. Udskrivningsprocenten indgår i prisberegningen på apotekerne og en høj udskrivningsprocent giver en høj avance. Udskrivningsprocenten justeres løbende, for at ramme den avance apotekerne må opnå det pågældende år. Ved indgangen til 2002 var udskrivningsprocenten 69,7 %. Ved avancejusteringer blev udskrivningsprocenten sænket to gange i løbet af 2002 og fra 24. juni og resten af året var udskrivningen 56,7 %. Det er det laveste hidtidige niveau og den gennemsnitlige udskrivningsprocent var derfor historisk lav i 2002.

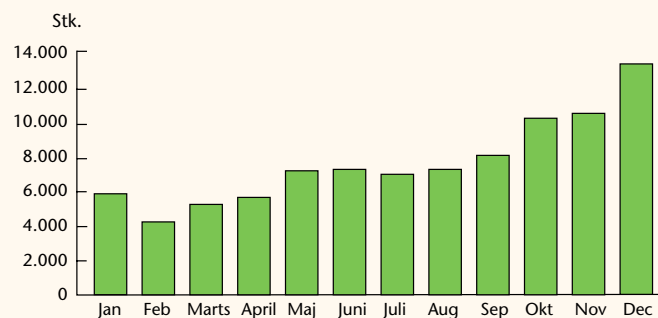
Isoleret set gav 2002 en lavere avance end aftalt. Men da der samtidig skulle tilbagebetales en stor overskridelse fra 2001 resulterede 2002 på trods af den lave udskrivningsprocent også i en avanceoverskridelse. Avanceoverskridelsen vil blive modregnet i avancen for 2003.

Omkostningsfordeling

I 2002 udgjorde udgifter til køb af varer 78,8 % af den samlede bruttoomsætning svarende til 8 mia. kr. Lønningernes andel af omkostningerne var 12,5 % sammenlignet med 12,9 % i 2001. De øvrige omkostningers andel har stort set ikke ændret sig fra 2001 til 2002. Efter fradrag af omkostninger fik apotekerne et overskud på 1,9 % af bruttoomsætningen svarende til ca. 680.000 kr. pr. apotek.

Antal solgte dosispakker

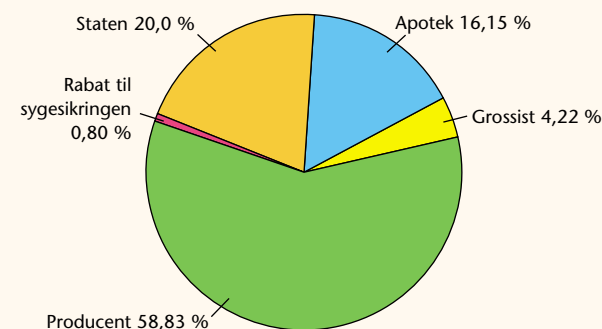
I 2002 begyndte apotekerne af dosispakke lægemidler maskinelt. Maskinel dosispakning muliggør pakning af medicin til langt flere kunder end den hidtidige manuelle pakning på apotekerne.

Der dosispakkes fra 10 pakkeapoteker fordelt rundt i landet. Pakkeapotekerne pakker til egne kunder og sælger dosispakket medicin videre til udlevering på andre apoteker.

Salget af dosisdispenserede lægemidler er steget i løbet af 2002. I december pakkede apotekerne 13.225 ugepakninger svarende til medicin til 3.300 kunder. Der er kapacitet til mindst 15.000 kunder på pakkeapotekerne.

Der blev solgt 93.000 dosispakker – både maskinelt og manuelt pakkede – over hele året. Den samlede omsætning var 18,5 mio. kr. og gennemsnitsprisen for en pakning med medicin til en uges forbrug var 198,49 kr. inkl. gebyrer.

Sammensætning af forbrugerprisen

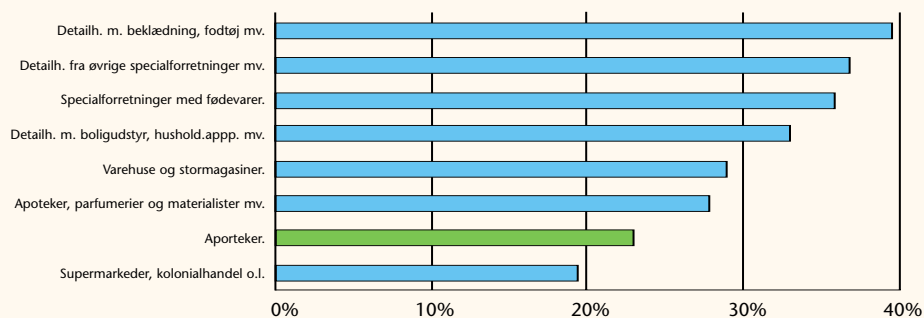

Note: Grossisternes avance i 2002 er estimeret på baggrund af oplysninger fra 1996 til 2001. Producenternes avance er beregnet residualt.

Hver gang apotekerne sælger for 1 kr. har de i gennemsnit 16,15 øre til dækning af omkostninger og aflønning af apotekerne. Andelen er faldet i forhold til sidste år, hvor den var 17,26 øre. Andelen er set i forhold til apotekets udsalgspris inkl. moms.

Statens indtægter fra salget på apotekerne – moms – udgør 20 øre af hver omsat krone. Statens indtægter fra medicinsalg er dermed større end udgiften ved at lade apotekerne stå for salget af lægemidler.

Apotekernes bruttoavance sammenlignet med bruttoavancen i andre sektorer

Apotekernes bruttoavance er lav sammenlignet med bruttoavancen i andre sektorer i detailhandelen. Opgørelserne for detailhandelssektorerne er fra 2000, hvor apotekernes bruttoavanceprocent var 23,1. Det var lidt højere end bruttoavancen i supermarkeder, som traditionelt har en meget lav bruttoavance og en stor varegennemstrømning, men lavere end i de øvrige detailhandelssektorer.

Siden 2000 er apotekernes bruttoavance faldet til 20,2 %.

Kilde: Danmarks Statistik, Generel regnskabsstatistik for byerhverv, 2000. I opgørelserne indgår apoteker sammen med parfumerier og materialister mv. Opgørelsen for apoteker isoleret set er fra apotekernes driftsregnskaber 2000.

Antal apoteker

Antal apoteker og apoteksenheder pr. 31. december.

	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Apoteker	289	288	288	287	284	283
Apoteksfilialer	46	46	43	43	45	45
Apoteksudsalg	145	144	144	145	145	141
Håndkøbsudsalg	803	799	741	737	734	734
Medicinudleveringssteder	403	399	340	324	282	282

Note: Opgørelsen af enheder i 2002 bygger på foreløbige indberetninger.

I 2002 blev der nedlagt ét apotek. Det var Delfin Apoteket i København. Der var ved udgangen af 2002 283 apoteker, hvoraf et blev drevet som en såkaldt supplerende bevilling, det vil sige af en apoteker, der også har et andet apotek.

Apotekere og medarbejdere

Omregnet til fuldtidsansatte pr. 31. december.

	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Apotekere	289	288	288	287	284	282
Farmaceuter	624	616	622	612	611	588
Farmakonomer	2.483	2.455	2.471	2.485	2.495	2.518
Farmakonomelever	319	294	317	330	376	433
Øvrige ansatte	572	572	572	585	592	634
Samlet antal ansatte	3.998	3.937	3.982	4.012	4.074	4.172

Det samlede antal beskæftigede i hele apotekssektoren er steget de senere år. Ved udgangen af 2002 beskæftigede sektoren 4.172 ansatte og 282 apotekere. Stigningen skyldes især, at apotekerne uddanner flere og flere farmakonomelever. Det sker for at sikre, at der er tilstrækkelig arbejdskraft, når mange af de nuværende farmakonomer går på pension.

Gennemsnitsapoteket 2002

Bruttoomsætning ekskl. moms (=rabatudgifter)	35,4 mio. kr.
Vareforbrug	28,2 mio. kr.
Bruttoavance	7,2 mio. kr.
Øvrige samlede omkostninger (løn, husleje o. lign.)	6,5 mio. kr.
Overskud ca.	680.000 kr.

Note: Gennemsnittet er beregnet på baggrund af 283,4 apoteker, som er det gennemsnitlige antal over hele året.

Det gennemsnitlige overskud blev i 2002 ca. 680.000 kr. pr. apotek. Avanceoverskridelsen betyder dog, at et betydeligt beløb – formentlig ca. 150.000 pr. apotek – skal tilbagebetales via en lavere avance i 2003.

Belastning på gennemsnitsapoteket

Antal pakninger ekspederet via recept	172.147 stk.
Kundegrundlag	18.942 indbyggere
Antal fuldtidsansatte ud over apotekeren	14,7 personer

I takt med at der bliver færre apoteker, bliver kundegrundlaget pr. apotek større. Danmark er det land i Europa, der har det største kundegrundlag pr. apotek.